

Harpalus hirtipes

Platt frölöpare

Skalbaggar, Jordlöpare m.fl.

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Coleoptera (skalbaggar), **Familj:** Carabidae (jordlöpare), **Släkte:** *Harpalus*, **Art:** *Harpalus hirtipes* - platt frölöpare (Panzer, 1797) **Synonymer:**

Kännetecken

En 12,5–15 mm lång jordlöpare med bred och klumpig, starkt tillplattad kropp. Benen är kraftiga med skenbenen starkt utvidgade mot spetsen. Färgen är svart, med något ljusare fötter och antenner.

Utbredning och status

Känd från Skåne, västra Blekinge, Halland, Öland och Gotland (från Gotland endast ett 1800-talsfynd). Huvudsakligen på kustnära lokaler, men även på sandfält i inlandet. Efter 1950 endast i Skåne och på Öland. Närmast i Danmark och Baltikum, vidare utbredd från Centraleuropa österut till Rumänien, Kaukasus och centrala Sibirien.

Ekologi

Lever på torra, öppna sand- eller grusmarker med kort och gles vegetation, t ex av borsttåtel, ljung eller fältmalört, även i sandstappsvegetation. Gärna i solexponerade, sydvända rasbranter eller små sandhål i betesmark, även på mer ruderatpräglade marker såsom sandiga trädesåkrar eller igenväxande sandtag. Föredrar vegetationsfattiga ytor med lös sand, och gynnas därför av markslitage av betesdjur, kaniner eller mänsklig aktivitet (på de skånska övningsfälten Revingehed och Ravlunda bestående av trafik med militära pansarfordon). Är sannolikt liksom övriga *Harpalus* åtminstone delvis en fröätare. Nattaktiv, om dagen djupt nedgrävd i sanden. Populationer består både av individer som övervintrar som fullbildade och genomgår larvutvecklingen under sommaren, och av larvövervintrare som fortplantar sig under sensommaren. Fullbildade individer kan därför påträffas under större delen av sommarhalvåret.

Hot

Arten hotas av såväl igenväxning genom upphörd hävd som exploatering (t ex stugbebyggelse i kustnära områden), skogsplanteringar och ändrade brukningsformer (upphört trädesbruk). Även restaurering av sand- och grustäkter är ett potentiellt hot.

Åtgärder

Bibehåll beteshävd och/eller annat markslitage på sandfält, och skydda dessa mot skogsplantering eller exploatering. Omotiverade, "kosmetiska" restaureringsåtgärder i gamla tåkter bör undvikas.

Naturvård

Konventioner: Typisk art i 6120 Sandstapp (Kontinental region (CON))

Åtgärdsprogram: Fastställt

Litteratur

Baranowski, R. 1977. Intressanta skalbaggsfynd 1. *Ent. Tidskr.* 98: 11–28.

Ljungberg, H. 1999. Skalbaggar och andra insekter på sandstäppslokaler i östra Skåne. Länsstyrelsen i Skåne län.

Ljungberg, H. 2002. Bete, störning och biologisk mångfald i odlingslandskapet – hotade skalbaggar i öländska torrmarker. Länsstyrelsen i Kalmar län, Miljöenheten, meddelande 2002:20.

Författare

Håkan Ljungberg 1999. Rev. Håkan Ljungberg 2005. © ArtDatabanken, SLU 2005.